

EEN EN ANDER OVER MUSEA VOOR NATUURLIJKE HISTORIE IN AMERIKA

DOOR

A. J. SERVAAS VAN ROOIJEN.

Dat land doet alles grootscheeps.

Er zijn niet minder dan 8000 openbare bibliotheken, bevattende ruim 50.000.000 boekdeelen, zestig er van bezitten ruim 100.000 deelen, en vier ieder 500.000.

We noemen de bibliotheken ook, omdat deze instellingen in Amerika verwant zijn aan de musea. Aan vele bibliotheken toch zijn kleinere of grootere musea verbonden.

Het getal musea wordt gerekend op 350, waarvan er 250 alleen ingericht zijn voor natuurlijke historie. Duitschland, — om een begrip van dit groote getal te krijgen, — bezit 500 musea, waarvan slechts 150 voor natuurlijke historie; waaruit volkomen blijkt welk een groote opvoedkundige waarde men aan de natuurlijke historie geeft in de nieuwe wereld.

Van de 250 Amerikaansche natuur-historische musea behooren er 175 aan scholen en universiteiten, en 30 aan genootschappen. Eveneens zijn er 30 staatsmusea en 15 mogen particuliere musea genoemd worden, zij het ook dat door gemeenten aan die inrichtingen subsidie wordt gegeven.

De musea voor natuurlijke historie zijn ongeveer als volgt over Amerika verdeeld.

De staat New-York met 7.000.000 inwoners bezit er 31; Pennsylvania met 6.000.000 inwoners 19; Massachusets met 3.000.000 inwoners 17; Illinois met 5.000.000 inwoners 15; Ohio met 4.000.000

inwoners 14, Californië met 1.500.000 inwoners 10, en zoo vervolgens.

De musea voor natuurlijke historie in Amerika, reeds belangrijk door hun aantal, nemen bovendien op eene bijzondere wijze een groot aandeel in de volksofvoeding. Dit ligt aan de — indien we het woord mogen gebruiken — eigenaardige manier van exploitatie.

Zeker, er wordt aan de wetenschap en aan de geleerde wereld gedacht, maar vóór alles, aan het volk en voornamelijk aan de jeugd.

Niet enkelen moeten kunnen profiteeren van de musea in het algemeen en van die voor natuurlijke historie in het bijzonder; vóór alles staat het denkbeeld vast, dat zij aan de gansche gemeenschap ten goede moeten komen. Niet van boven, maar van onderen af dient de opvoeding te beginnen.

De Amerikanen hebben een bijzondere methode om hun musea in dien zin dubbel en drie dubbel nuttig te doen zijn.

Zoo was het omstreeks 1860, dat de Heer AGASSIZ op het gelukkige denkbeeld kwam om, ten einde de nuttigheid der musea in de hand te werken, die voor de natuurlijke historie in twee helften af te deelen. Eene afdeeling voor bezoekers, eene afdeeling voor onderzoekers.

Wat den een interesseert doet dit niet den ander. Een bezoeker komt om te zien en hij moet *volens volens* door het zien onderwezen worden; de onderzoeker studeert door vergelijking en detailleering, waaraan door den gewonen bezoeker niet gedacht wordt.

AGASSIZ bereikte zijn doel. Op het door hem opgerichte Museum te Cambridge (Vereenigde Staten) paste hij zijn denkbeelden toe, en met succes.

Het duurde geruimen tijd eer hij navolgers vond, — zij het ook sporadisch — in Europa; maar Amerika ging volop met hem mede, want alle nieuwe musea werden sedert naar zijne denkbeelden ingericht.

Ja, zelfs werd in 1881 door het United St. National Museum te Washington als beginsel aangenomen „to place no object on exhibition which had not some special educational value and which was not capable of attracting and instructing a large proportion of the visitors.”

Op die wijze wordt de bezoeker niet gemarteld door het zien van series schijnbaar gelijkvormige voorwerpen, waarvan het fijne onderscheid slechts door den wetenschappelijken man is te onderkennen, en waaraan deze slecht smult, wyl elke afwijking voor hem een bron van wetenschappelijk genot is.

De gewone bezoeker wordt door het nieuwe systeem niet afgemat;

hij vermoeit zich niet door het aanschouwen van varianten; en hij heeft niet zelf het moeielijke werk te verrichten, die voorwerpen uit de verzameling op te zoeken, welke voor hem begrijpelijk en onderhoudend en daardoor leerend zijn. Zij — de voorwerpen — moeten hem voorgezet worden, zonder dat hij er zelf persoonlijk moeite voor behoeft te doen. Het gelijkt het eten van kersen; uitgezochte waar, op zilveren schotels, valt te verkiezen boven het uitzoeken van de mooiste uit de uitgestorte ben in den boomgaard.

In de musea voor natuurlijke historie in Amerika zijn dan ook speciale afdelingen voor kinderen ingericht. Daarin zijn slechts die voorwerpen opgenomen, welke onder het bereik vallen van het bevattingvermogen der jeugd.

Dat zulke afdelingen in den smaak vallen, vindt zijn bewijs in het feit, dat de kinderafdeling van het Brooklijn Museum of Arts and Sciences in het jaar 1902 bezocht werd door 84000 kinderen.

Het kindermuseum — laten we zoo'n afdeling op die wijze noemen — publiceert tevens een niet karig geïllustreerd tijdschrift, onder den titel »Children's Museum Bulletin« waarin ook de beginselen van het vak, bij de beschrijving der voorwerpen behandeld, worden onderwezen.

Ten einde dit bezoek bij de kinderen op te wekken en te bevorderen, worden ook prijzen uitgelooft, loopende van 5 tot 25 dollars voor de beste opstellen, door de jeugdige bezoekers of bezoekersters van wat zij gezien hebben vervaardigd. In het laatst verlopen jaar namen, bij voorbeeld, aan dien wedstrijd van het Carnegie-Museum te Pittsburg 813 kinderen deel; en de twee beste opstellen over het leven der vogels, in welk onderdeel van den kinderwedstrijd jongens van 13 tot 17 jaar hadden medegedongen, werden in het verslag van dat museum opgenomen.

Van grooten invloed op het Museumbezoek en op de belangstelling in het door die inrichting geëxposeerde is ook het houden van openbare lezingen of lessen.

Het Museum van Natuurlijke historie te New-York, dat verdeeld is in 12 afdelingen, geeft daarvan het beste bewijs; want de afdeling »openbare lezingen« staat altijd bovenaan op de lijst, waar er sprake is van belangstelling en instemming.

De Directeur dier afdeling hield in een jaar 400 lezingen of openbare lessen en sprak daarbij over 200 verschillende onderwerpen.

Ook in die openbare lezingen of lessen scheidt men de wetenschap af van het elementaire onderricht. Zij zijn deels ingericht voor onderwijzers en leeraars, deels voor het bezoekend publiek en deels voor

de intelligente leden of voor hen die intelligent willen heeten en jaarlijks 10 dollars als lid van het Museum offeren. Tot begrip van dit laatste diene, dat in Amerika, even als somtijds ook in ons land, aan Musea een lidmaatschap is verbonden.

Cijfers van 90 lezingen met 27000 bezoekers zijn niet zeldzaam en in »the Institute of Arts and Sciences« te Brooklyn, worden jaarlijks in verband met het tentoongestelde meer dan 4000 lessen voor 250.000 personen gegeven.

Te beweren, dat dit populariseeren aan den wetenschappelijken kant afbreuk zou doen, zou dwaasheid zijn. Integendeel, de wetenschap wordt er door gediend. Het sluimerend zaadje, dat anders den eeuwiggen slaap zou slapen, ontkiemt, komt tot wasdom en wordt een boom.

Veel musea publiceeren ook gidsen of overzichten over verschillende kleine collecties. Daarin wordt de toon gegeven door het »American Museum of Natural History in New-York«.

Die drukwerken, gidsen, zijn voorzien van illustraties en het aanschouwde blijft door deze korte beschrijvingen voortdurend in herinnering.

Tot opvoedkundige doeleinden worden ook kleine collecties uitgeleend, welke speciaal daartoe worden gevormd.

Zoo bezit het New-York Natural History Museum een groot aantal series, bestaande uit 50 tot 100 voorwerpen, welke bijna altijd „uit" zijn. Het spreekt van zelf, dat de „dubbelen" in de eerste plaats daartoe worden gebruikt en dat er onderscheid wordt gemaakt tusschen het geheel onbeschadigde en het minder waarde hebbende.

Bovendien brengen, naar aanleiding van die kleine rondreizende collecties, de onderwijzers met hunne klassen nog afzonderlijke bezoeken aan de Musea, om meer in bijzonderheden te kunnen treden van het op school aanschouwde en daarbij geleerde, in verband met hetgeen zich nog in het Museum bevindt.

De Amerikaansche Musea zijn kosteloos en meerendeels geopend van 's morgens tot 's avonds. Verwonderlijk echter is het klein getal oppassers, bedienden, suppoosten of opzichters, dat men daar vindt; in elk geval wijkt het af van het buitengewone getal der Europeesche Musea.

De Amerikaan gaat uit van de stelling dat het Museum *zijn* eigendom is. Hij waakt er dus voor dat niets beschadigd wordt. Hij bewaakt zich zelf. In Europa meenen de autoriteiten dat de Musea *hun* eigendom zijn; de bezoekers zijn indringers; zij moeten bewaakt worden.

Deze echt Amerikaansche stelling blijkt misschien juist in theorie; practisch zouden we haar niet willen propageeren. Diefstal en baldadigheid zijn in Amerika toch ook bekend.